

**FITXA IDENTIFICATIVA****Dades de l'Assignatura**

Codi	33793
Nom	Geografia de la població
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1318 - Grau de Geografia i Medi Ambient	Facultat de Geografia i Història	1	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1318 - Grau de Geografia i Medi Ambient	603 - Geografia de la Població	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
MARTIN BUENO, FERNANDO	195 - Geografia
PEÑARRUBIA ZARAGOZA, MARIA PILAR	195 - Geografia

RESUM

L'estudi de la població es planteja com el primer desenrotllament específic del mòdul de Geografia Humana del Grau en Geografia i Medi Ambient. La variable poblacional, -la seua dimensió, dinàmica, estructura i distribució territorial-, ha de posar-se en relació amb el territori que la suporta. El seu coneixement és necessari per a establir els impactes ambientals i la sostenibilitat actual i futura del sistema territorial i socioeconòmic.

El principal objectiu de l'assignatura és que els estudiants es familiaritzen i siguen capaços de manejar amb soltesa els conceptes teòrics i les ferramentes d'anàlisi pròpies de l'estudi de la població i la seua dinàmica en el territori. A més de capacitar-se per a l'estudi propi de les variables poblacionals, el més pròpiament demogràfic, es busca que els alumnes siguen capaços d'establir les relacions entre la població i la resta de variables socials i econòmiques amb projecció territorial.



A l'acabar el module els alumnes haurien de ser capaços d'obtenir informació demogràfica, tractar-la de forma adequada a través del càlcul d'indicadors i d'anàlisis gràfiques, analitzar-la per a obtenir conclusions rellevants quant a la seua dinàmica i estructura, i, finalment, posar en relació la variable població amb la resta de variables i elements que componen un sistema territorial (assentaments, usos del sòl, ús de recursos, impactes ambientals).

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

No es precisaran coneixements previs específics més enllà dels que haja aportat l'assignatura d'Introducció a la Geografia Humana.

És convenient comptar amb una certa habilitat en el maneig del full de càlcul Excel.

Atés que s'emprarà l'Aula Virtual com principal element de comunicació permanent fora de l'aula entre el professor i els alumnes, serà necessari aprendre el seu maneig.

COMPETÈNCIES

1318 - Grau de Geografia i Medi Ambient

- Capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Comunicació oral i escrita en la llengua pròpia i coneixement d'una llengua estrangera.
- Capacitat de treball individual.
- Capacitat de treball en equips de caràcter interdisciplinari.
- Compromís amb valors d'igualtat de gènere, interculturalitat, igualtat d'oportunitats i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, cultura de la pau i valors democràtics, i solidaritat.
- Aprenentatge autònom, creativitat, capacitat d'iniciativa i esperit emprenedor. Capacitat de resoldre situacions imprevistes.



- Història i pensament de la disciplina geogràfica.
- Geografia humana, econòmica i social.
- Mètodes d'informació geogràfica.
- Metodologia i treball de camp.
- Dimensions temporal i espacial en l'explicació dels processos socials i territorials i mediambientals.
- Relació i síntesi de la informació territorial transversal.
- Relació del medi natural amb l'esfera social i humana.
- Diversitat de llocs, regions i localitzacions i les seues relacions.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

A través d'esta assignatura es pretén contribuir que l'alumne enfortisca una sèrie de capacitats genèriques, referides a la capacitat per a l'anàlisi i síntesi d'informació complexa en el camp dels estudis de població. Igualment es pretén millorar la seua capacitat de treball tant individual com col·lectiu i per a enfrontar-se a problemes d'índole tant teòrica com pràctica de caràcter complex i multidimensional.

De forma més específica els alumnes de Geografia de la Població haurien de ser capaços al finalitzar el quadrimestre de:

- Conèixer i manejar els principals conceptes teòrics que expliquen la dinàmica natural migratòria de les poblacions, la seua estructura i la seua distribució territorial per a desenrotllar arguments complexos.
- Determinar quina és la informació necessària per a establir els principals elements característics d'una població a qualsevol escala, obtindre, tractar-la i analitzar-la convenientment.
- Conèixer i manejar els principals conceptes teòrics, i els principals fets rellevants, referits a l'empremta ecològica de les poblacions humanes, amb especial referència a les poblacions urbanes.
- Establir i analitzar les relacions existents entre les poblacions humanes i el seu mig, com a element que permet a avaluar la sostenibilitat dels processos de desenvolupament.

A través de la metodologia docent es fomentarà la capacitat d'argumentació i discussió en classes i seminaris treballant:



- El treball en grup
- L'exposició en públic.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. 3. La dinàmica de les poblacions.

L'equació compensadora; fluxos i estocs. Dinàmica i estructura. El creixement de la població: mesurament, representació i anàlisi. Densitat i distribució territorial de la població: mesurament, representació i anàlisi. Les fonts d'informació demogràfica a Espanya i en el món.

2. Conceptes bàsics per a l'anàlisi de la població

L'equació compensadora; fluxos i estocs. Dinàmica i estructura. El creixement de la població: mesurament, representació i anàlisi. Densitat i distribució territorial de la població: mesurament, representació i anàlisi. Les fonts d'informació demogràfica a Espanya i en el món.

3. La dinàmica de les poblacions.

La teoria de la Transició Demogràfica. Població i desenvolupament: el dividend demogràfic. Mortalitat i esperança de vida: factors, evolució històrica i perspectives Natalitat i fecunditat: factors, evolució històrica i perspectives. El creixement natural de la població. Mesurament, representació, i anàlisi.

4. Els moviments migratoris.

Complexitat d'escala i importància de les migracions en el món actual. Factors, evolució històrica i perspectives. Mesurament, representació i anàlisi.

5. L'estructura de la població

L'estructura per edat i sexe: La sex ratio i els seus factors. Indicadors sintètics: els grans grups d'edat. Les piràmides d'edat; normes de representació i interpretació. L'envelliment de la població: factors i conseqüències. Estructures socials i econòmiques.



6. La urbanització de la població

El procés d'urbanització; la concentració de la població en àrees urbanes i el seu impacte territorial. Migració residencial i deslocalització de funcions a la perifèria urbana: l'expansió de la taca urbana. El cicle vital de la població urbana. Població resident i població vinculada.

7. Població i territori

Consum de recursos, generació de residus i emissió de contaminants. El caràcter limitat dels recursos i els límits al creixement: buscant l'equilibri. Mites i realitats: un sostre de vegades mòbil. Un concepte elusiu: la sostenibilitat i les seues escales. El medi com a risc: amenaça, vulnerabilitat i exposició. Per què de vegades algunes societats col·lapsen?: la sostenibilitat ambiental com a construcció social. La importància de les polítiques: del global al local.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	30,00	100
Altres activitats	15,00	100
Pràctiques en aula	15,00	100
Elaboració de treballs individuals	8,00	0
Estudi i treball autònom	30,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	30,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
Resolució de qüestionaris on-line	2,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Es desenrotllarà un model de classe participativa, inclús en aquelles qüestions que podrien considerar-se més teòriques. D'esta manera es combinaran els següents formats de classe:

- Al llarg de tota l'assignatura, explicacions a càrrec del professor sobre aquells aspectes considerats fonamentals o que susciten majors dubtes.
- Preparació de lectures a càrrec dels alumnes. Segons un programa preestablert, estes es llegiran i prepararan com a treball fora de l'aula per cada alumne amb vista a la seua discussió col·lectiva en un dia de classe prefixat. La participació en esta discussió col·lectiva serà objecte d'avaluació.



- En el primer bloc de l'assignatura, realització de xicotets exercicis pràctics d'anàlisi demogràfica (càlcul d'índexs, representació i anàlisi de resultats). La seua realització s'iniciarà en classe, per al que serà necessari comptar amb calculadora, i es finalitzarà, si és necessari, fora de l'aula. Per a cada exercici i en una classe posterior, algun alumne serà requerit a presentar i explicar la resolució del mateix abans dels seus companys. Estos exercicis pràctics se n'aniran entregant en les dates requerides pel professor (al finalitzar el primer bloc de l'assignatura) i seran material avaluable.

- Realització de sessions en en aula d'informàtica dirigida a la busca d'informació demogràfica a totes les escales temporals i territorials, davall la tutoria del professor. Es proposarà la busca d'una sèrie d'informació que haurà de ser completada i entregada en la mateixa sessió a través de l'Aula Virtual.

- Realització de seminaris temàtics de discussió. Per a preparar els dits seminaris els alumnes, individualment o en parelles, hauran de preparar breus exposicions sobre qüestions o proposicions específiques, sobre les quals s'articularà la discussió que serà moderada pel professor.

Finalment s'elaborarà una memòria amb les conclusions de cada un dels seminaris que serà material avaluable, igual que la participació en els mateixos.

AVALUACIÓ

a) Primera convocatòria:

A l'inici del curs, l'estudiant pot acollir-se a:

- Avaluació contínua
- Avaluació no continua

Avaluació contínua

Element a avaluar	Puntuació
Examen Teòric	50 %
Pràctiques	35 %



Activitats Complementaries i/o eixides de camp	15 %
TOTAL	100 %

Per a acollir-se a l'avaluació contínua s'han de complir els següents requisits:

- Per a la realitzar mitjana, tant la part teòrica com la part pràctica hauran d'estar aprovades.
- Mínim d'assistència al 80% de les classes pràctiques.
- La nota mitjana de les pràctiques és la global d'aquestes. L'alumne/a haurà d'entregar la totalitat de pràctiques.
 - En el cas de superar-se la part pràctica, l'estudiant no haurà de realitzar la part pràctica en l'examen.
 - En el cas de no superar-se la part pràctica, l'estudiant haurà de realitzar en l'examen la part pràctica.
 - La part pràctica continuarà tenint un valor sobre el global de 3,5 punts en aquest cas.
 - S'haurà d'aprovar en la part pràctica perquè realitze mitjana amb el teòric.
- En cap cas, es recuperaran les activitats complementàries.

Avaluació no contínua

Element a avaluar	Puntuació
Examen Teòric	65 %
Pràctiques	35 %
TOTAL	100 %

- Per a la realitzar mitjana, tant la part teòrica com la part pràctica hauran d'estar aprovades.

b) Segona convocatòria



Element a avaluar	Puntuació
Examen Teòric	65 %
Pràctiques	35 %
TOTAL	100 %

- És necessari aprovar tant la part teòrica com la pràctica per a poder realitzar mitjana.
- En el cas que l'alumne/a supere en la primera convocatòria una de les parts, el professor/a podrà guardar aquesta nota per a la segona convocatòria i, per tant, únicament s'examinarà de la part pendent en segona convocatòria.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- DIAMOND, J. (2005): Collapse: How societies choose to fail or succeed. New York, Viking Press, 592 pp. Trad. al español: Colapso: por qué unas sociedades perduran y otras desaparecen. Barcelona, Debate, 2006, 747 pp.
- VINUESA, J. y otros (1994): Demografía. Análisis y proyecciones. Madrid, Síntesis. 366 pp.
- ARANGO, J. (2008): La población mundial, en ROMERO, J. et al.: Geografía Humana. Barcelona, Ariel, pp. 57-104
- REQUÉS, P. (2006): Geodemografía. Fundamentos conceptuales y metodológicos, Santander. Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cantabria, Textos Universitarios nº 6, Ciencias Humanas, 310 pp.
- BLANCO, C. (2000). Las migraciones contemporáneas. Madrid: Alianza Editorial.
- RESINA, JOAN RAMON, AND WILLIAM VIESTENZ. THE NEW RURALISM: an Epistemology of Transformed Space (2012). Ed. Joan Ramon Resina and William Viestenz. Madrid, Iberoamericana, 2012.



Complementàries

- LE BRAS, H. (1997): Los límites del planeta. Mitos de la naturaleza y de la población. Madrid, Ariel, 256 pp.
- LIVI BACCI, M. (1990): Historia mínima de la población mundial. Barcelona, Ariel, 222 pp.
- PUYOL, R. y otros (1993): Los grandes problemas actuales de la población. Madrid, Síntesis, 235 pp.
- REHER, D. S.: Fuentes para el estudio de la población, en PUYOL, R. (ed.) (1997): Dinámica de la población en España, Madrid, Síntesis. Ver pp. 20-46
- REQUES, P. (2001): Población, recursos y medio ambiente. ¿El final de los mitos?. Santander, Servicios de Publicaciones de la Universidad de Cantabria, 84 pp.
- THUMERELLE, J. P. (1997): Las poblaciones del mundo. Madrid, Cátedra, 427 pp.
- VALLIN, J. (1995): La población mundial. Madrid, Alianza, 129 pp.
- VALLIN, J. (1995): La demografía. Madrid, Alianza, 141 pp.
- ARANGO, J. (2003). La explicación teórica de las migraciones: luz y sombra. Migración y Desarrollo, 4-22
- - MASSEY, D. S., ARANGO, J., GRAENME, H., KOUAOUCCI, A., PELLEGRINO, A., & TAYLOR, J. E. (2000). Teorías sobre la migración internacional: una reseña y una evaluación. Trabajo, 5-49.